

Patientsäkerhetsberättelse för elevhälsans psykologiska insatser i Täby Kommun

År 2018

2019-02-12

Kajsa Nyman, verksamhetschef – Enheten för central elevhälsa
Information sammanfattad av samordnande leg. psykolog Sachiko Alfaro
Miyaki

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Ledning och styrning av elevhälsans psykologiska insats i Täby kommun.....	3
Rutiner för att identifiera risker i verksamheten	4
Uppföljning genom egenkontroll.....	5
Hantering av klagomål och synpunkter.....	5
Samverkan för att förebygga vårdskador.....	6
Samverkan med patienter och närstående.....	6
Resultat och genomförda åtgärder för ökad patientsäkerhet.....	6
Informationssäkerhet	8
Övergripande mål och strategier för kommande år	9

Inledning

SFS 2010:659, 3 kap. 1 § och SOSFS 2011:9, 3 kap. 1 §

Täby kommun är skyldig att senast 1 mars varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse som skall hållas tillgänglig för den som önskar ta del av den. Patientsäkerhetsberättelsen ska stärka vårdgivarens kontroll över patientsäkerhetsarbetet och underlätta Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) tillsyn. Berättelsen ska också utgöra en källa till information om vårdgivarens verksamhet för patienterna, vårdnadshavarna och övriga.

Av berättelsen ska bland annat framgå:

- Hur patientsäkerhetsarbetet har bedrivits under föregående kalenderår
- Vilka åtgärder som har vidtagits för att öka patientsäkerhetsarbetet
- Vilka resultat som har uppnåtts

Elevhälsan är en författningsstyrd verksamhet. Grundläggande bestämmelser finns i skollagen samt när det gäller insatser som utgör hälso- och sjukvård även i hälso- och sjukvårdslagen (1983:763) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). I 4 kap. 3 - 4 §§ skollagen (2010:800) föreskrivs att man på skolenhetsnivå ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla verksamheten. Rektor ansvarar för att kvalitetsarbetet genomförs enligt dessa krav.

För de delar av elevhälsans insatser som utgör hälso- och sjukvård finns motsvarande krav på kvalitetsarbete i patientsäkerhetslagen (2010:659) – PSL – och Socialstyrelsens författningssamling. Där faller ansvaret för kvalitetsarbetet på verksamhetschefen.

Ledning och styrning av elevhälsans psykologiska insats i Täby kommun

SFS 2010:659,3 kap. 9 § och SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 §, p 1

Täby kommun som vårdgivare har under 2018 utsett Lennart Krantz som verksamhetschef. Uppdraget varade till den 31 december 2018, från 1 januari 2019 är Kajsa Nyman chef för elevhälsan och ny verksamhetschef. Som stöd till verksamhetschefen finns en medicinsk ledningsansvarig skolsköterska och en medicinsk ledningsansvarig psykolog.

Syftet är att säkerställa kvalitet och säkerhet i de psykologiska insatserna i form av till exempel psykologisk utredning, remittering och stödjande samtal, att identifiera brister och avvikelser, samt att det ska bli enklare för elever och föräldrar att anmäla felbehandling eller felbedömning. Målet är att bedriva en god och säker psykologverksamhet där brister och avvikelser tidigt identifieras och förebyggs. Det ska finnas rätt kompetens och bemanning i psykologgruppen för att uppnå det som krävs utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv. Det ska också finnas rutiner och riktlinjer för den psykologiska verksamheten i elevhälsan som lyder under hälso- och sjukvårdslagen. En annan viktig funktion är att se över och säkerställa lokalernas ändamålsenlighet utifrån psykologernas behov vid samtal och utredningar.

Sedan hösten 2017 har vi också i Täby kommun en central grupp för medicinskt ledningsansvar (MLA-grupp) där verksamhetschef, förste skolsköterska, skolläkare och samordnande psykolog ingår. Gruppen har översyn över alla MLA frågor som rör skol- och elevhälsans verksamhet och arbetar efter ett eget årshjul för att garantera att alla rutiner följs och utvärderas.

Rutiner för att identifiera risker i verksamheten

SOSFS: 2011:9, 5 kap. 1 §

Arbetet med att rapportera och följa upp riskobservationer, tillbud eller vårdskador för elevhälsans psykologiska insatser (enligt SOSFS 2011:9 3 kap. 2§) påbörjades under 2017. I ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete för de psykologiska insatserna i elevhälsan finns tydliga rutiner nedtecknade.

Det digitala avvikelssystemet KIA infördes i början av 2017. Psykologerna dokumenterar skedda avvikelser och tillbud samt patientens eller vårdnadshavares klagomål och synpunkter digitalt. Informationen kommer direkt och på ett säkert sätt till verksamhetschefen som genomför skyndsamt och tillsammans med samordnande psykolog en riskanalys som leder till åtgärd och uppföljning.

En övergripande uppföljning har skett i slutet av varje skoltermin genom en riskanalys av aktuell incident. Eventuella behov av åtgärder för att förebygga framtida avvikelse dokumenteras och återrapporteras till berörda aktörer. Alla inkomna avvikelse och klagomål återförs och diskuteras oidentifierade på psykologernas yrkesträff (2 gånger per år i januari och augusti).

Under 2018 rapporterades 9 avvikelse som handlar om:

- Brister i lokalerna där samtal eller utredning sker (5 avvikelse)
- Tekniska brister i journalföringssystem (1 avvikelse)
- Brister i hantering av skrivarutrustning (1 avvikelse)
- Risker i att behöva transportera sekretessmaterial mellan skolorna (1 avvikelse)
- Brister i hantering av remisser till en annan vårdaktör (1 avvikelse)

Samtliga avvikelse utreddes och klassificerades som antingen en riskobservation eller ett tillbud. Nödvändiga åtgärder vidtogs i form av:

- Samtal med berörd rektor som ansvarar för att tillhandahålla lokaler som är anpassade för att bedriva psykologisk verksamhet,
- Samtal med objektspecialist på journalsystem ProReNata för att förbättra möjlighet till att spara poster på ett säkrare sätt,

- Samtal med psykologgruppen för att informera om de tekniska kraven kring skrivaruutrusningen på Åva. Detta för att säkerställa användning av skrivare som garanterar sekretess,
- Översyn av rutiner för att spara sekretessmaterial i våra skolor. Alla skolor ska ha ett låsbart skåp där arbetsmaterial och arkivunderlag kan sparas på ett säkert sätt,
- Kontakt med en annan vårdenhet för att säkerställa att vi har gemensamma rutiner för remisser så att ingen elev nekas adekvat vård.

Hittills har det inte funnits anledning att formulera någon Lex Maria-anmälan eftersom inga vårdskador har rapporterats.

Uppföljning genom egenkontroll

SOSFS 2011:9 5 kap. 2 §

Egenkontroll under 2018 har bestått i loggkontroller från ansvarig för journalsystem ProReNata där inga avvikelser förekom.

Granskningsrutiner avseende egenkontroll för psykologgruppen finns nu och en ny arbetsmodell har upprättats. En internutbildning med psykologgruppen genomfördes under maj och september 2018 där gruppen gick igenom anonymiserade journalposter som valdes utifrån stickprovskontroller av patientjournaler i datajournalsystemet ProReNata. Stickprovskontroller genomfördes av samordnande psykolog med stöd av Jonas Eklund, objektspecialist för ProRenata i Täby kommun. Enligt planering för 2019 bör nu en individuell egen kontroll genomföras för varje psykolog inom elevhälsan under mars månad. Informationen som diskuterats är tagen både från inloggningskontrollen samt innehållet i de poster som skrivits när en patientjournal upprättas. Återkoppling ges av samordnande psykolog direkt till de berörda.

Hantering av klagomål och synpunkter

SFS 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §

Inga klagomål gällande elevhälsans psykologiska insatser har under året inkommit direkt till verksamheterna eller via Patientnämnden och Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Under våren 2018 hörde en vårdnadshavare av sig till en rektor och en PTP-psykolog ang. ändringar som vårdnadshavare önskade i en elevs psykologjournal. Informationen var tyvärr diffus och inget konkret klagomål kunde fastställas. Dock diskuterades vårdnadshavarens synpunkter som ett ärende i den centrala gruppen för medicinskt ledningsansvar inom enheten för central elevhälsa. Bedömningen man gjorde är att synpunkterna bör konkretiseras enligt gällande rutiner och lämnas in skriftligt. PTP-psykologen kontaktade därefter vårdnadshavaren och lämnade både blankett för att anmäla klagomål samt kontaktuppgifter till verksamhetschef. Vårdnadshavaren hörde inte av sig till verksamhetschef och inget skriftligt klagomål inkom trots att PTP-psykologen försökte

kontakta vårdnadshavaren upprepade gånger. Därmed avskrevs ärendet och vårdnadshavarens synpunkter kunde varken registreras eller vidare behandlas.

Under 2018 uppdaterades också psykologernas övergripande rutiner för klagomål och synpunkter enligt det nya klagomålssystem som infördes av IVO i början av 2018. Syftet med det nya klagomålssystemet är att förtydliga ansvarsfördelningen och att öka effektiviteten i hanteringen av klagomål inom hälso- och sjukvård.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS: 2011:9,4 kap. 6 §

Verksamhetschef och samordnande psykolog inom Täby kommun har inom sina ansvarsområden ansvaret för arbetet med att åstadkomma och utveckla goda samarbetsförhållanden i den egna verksamheten samt med externa aktörer. Samverkan ska ske med socialtjänst och med den allmänna hälso- och sjukvården i form av primärvård och annan specialistvård. Vid samverkan måste gällande bestämmelser om sekretess följas.

Psykologgruppen deltar och bjuder vid behov in till möten med Täbys vårdgrannar. Främsta syfte med våra träffar är att diskutera samverkansformer och få ökad kunskap om varandras uppdrag för att förbättra samverkan inom ramen för respektive myndighets uppdrag. Möten sker i första hand med andra psykologer men även med andra professioner på enheterna.

Samverkan med patienter och närstående

SFS 2010:659 3 kap. 4 §

Inga synpunkter har inkommit gällande samverkan med elever eller vårdnadshavare. Psykologgruppen anses ge ett bra bemötande till alla de kommer i kontakt med enligt gällande rutin för bemötande inom vården.

Resultat och genomförda åtgärder för ökad patientsäkerhet

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 1-3

Under året 2018 har följande allmänna åtgärder genomförts i syfte att öka patientsäkerheten i den psykologiska insatsen inom elevhälsan:

- Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete för de psykologiska insatserna i elevhälsan har uppdaterats. Processen genomfördes under vårterminen 2018. Syfte med ett eget ledningssystem för psykologer är att ge grundläggande förutsättningar för att säkerställa kvalitén på skolpsykologers arbete och att detta bedrivs på ett likvärdigt och rättssäkert sätt utifrån gällande styrdokument. Psykologgruppen har identifierat några få rutiner som saknas och några rutiner som behöver uppdateras. Arbetet fortsätter under VT 2019,

- Lennart Krantz genomförde verksamhetsbesök hos flertalet psykologer under höstterminen 2018. Syftet med besöken har varit att följa upp EHT arbetet i Täbys kommunala grundskolor. Under de genomförda besöken träffade verksamhetschefen både skolans rektor (enskilt) samt skolans elevhälsoteam. Arbetet fortsätts av Kajsa Nyman, ny verksamhetschef, under våren 2019,
- Psykologerna i Täby har medverkat aktivt i hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoteamsarbete i Täbys kommunala skolor. Enligt flertalet rektorer är psykologerna en bärande del av den utveckling som pågår i skolorna utifrån elevhälsoarbetet. Psykologgruppen arbetar för närvarande med en utvärdering av mängd och kvalitet på de insatser som genomförs årligen enligt hälso- och sjukvårdslagen. Informationen kommer att redovisas i psykologernas verksamhetsberättelse för läsåret 2018-2019,
- Alla pappersjournaler för eleverna födda 2001-2012 i Täby kommun har hittills lagrats i ett speciellt arkiv i lokalerna för enheten för central elevhälsa på Åva gymnasium. I början av 2018 anställdes en extra personal som scannade in och digitaliserade alla dokument. Nu finns informationen tillgänglig både i digitalform (ProReNata) samt i papperskopia som förvaras i mellanarkivet Depona i Södertälje,
- Samordnande psykolog har rensat och gallrat allt gammalt testmaterial som psykologerna använder, detta med syfte att garantera patientsäkerheten i de psykolog bedömningar som görs. Befintligt testmaterial har kompletterats med de senaste versionerna av de mest använda intelligenstest och alla psykologerna har fått nödvändig utbildning för att garantera en professionell användning av dessa. Nya screeningar för fördjupad bedömning av barn och ungdomars psykiska hälsa har köpts in, vilket underlättar processen för att remittera till andra vårdinstanser,
- Sju licenser för digitaltestning med WISC-V har förnyas för år 2019. Samordnande psykolog uppdaterar regelbundet både Ipads och datorn där scoringsprogram finns för att säkerställa att all teknisk utrustning och software fungerar enligt rekommendationerna,
- Under 2018 har psykologgruppen haft regelbundna yrkesträffat (totalt nio, i snitt en gång per månad). Verksamhetschefen har närvarat i början av möten med syfte att lyfta och diskutera frågor rörande organisation, resursfördelning, yrkesroll och uppdrag samt behov av kompetensutveckling,
- Psykologgruppen har haft regelbunden extern handledning (en gång per månad) med Peter Karlsson, leg. psykolog och psykoterapeut samt specialist i pedagogisk psykologi, med lång erfarenhet av att arbeta med handledning inom pedagogisk psykologi,
- Utifrån elevhälsans uppdrag att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevens utveckling mot utbildningens mål har en kompetensutvecklingsplan tagits

fram och beslutats av verksamhetschef/enhetschef. I kompetensutvecklingsplanen ingår bland annat att alla skolpsykologer ska ha fortbildning minst en gång per termin för att säkerställa professionell kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet mot ett tillgängligt lärande. Några exempel på kompetensutvecklingen för psykologgruppen under 2018:

- Workshop från två psykologer från Pearson Assessment Sverige i testbatteri WISC-V och digital testning för att öka psykologernas utredningskompetens,
 - Föreläsnings- och studiedagar från Täby akademi för professionsutveckling kring tema "Vetenskaplig grund, beprövad erfarenhet och evidens inom skolvärlden" samt "Lärande organisationer och lärarens pedagogiska (med)ledarskap",
 - Deltagande i en skraddarsydd utbildning av SPSM (Specialpedagogiska skolmyndigheten): En tillgänglig utbildning, tillsammans gör vi det möjligt – Täby kommun,
 - Kollegialt lärande och handledning på psykologernas yrkesträffar.
- Psykologgruppen har en pågående dialog med verksamhetschef Kajsa Nyman kring att psykologtjänster bör motsvara rekommendationerna från Sveriges Psykologförbunds nationella förening för psykologer i förskola och skola (PSIFOS).

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1§

Enligt gällande lag ska patientjournal föras vid vård av patienter (3 kap. 1 § patientdatalagen). Psykologer har skyldighet att föra patientjournal när de utför hälso- och sjukvård det vill säga när uppdraget syftar till att förebygga, utreda och behandla sjukdomar eller skador (1 § Hälso- och sjukvårdslagen, 1982:763).

Regler om journalföring uppfylls väl i journalhanteringssystemet ProReNata som används av skolpsykologer i Täby sedan augusti 2016. Från och med införandet av ProReNata har samordnande psykolog haft en kontinuerlig dialog med Jonas Eklund, objektspecialist och journalsystemansvarig, med syfte att förbättra ProReNata genom att ytterligare utveckla och anpassa befintliga strukturer. Både verksamhetschef, förste skolsköterska, samordnare för psykologgruppen samt representanter för andra yrkesgrupper träffas kontinuerligt på förvaltningsmöten för att utveckla ProReNata som journalsystem samt andra digitala tjänster.

ProReNata används också för att ta fram statistiskt underlag som kan användas för utveckling av verksamheten. Under 2018 har psykologgruppen varit aktivt delaktig i kvalitetsgranskningar av journalföringen. Vid två tillfällen under året har psykologerna använt den statistiken som tagits fram för att tillsammans granska våra rutiner för journaldokumentation, remisshantering samt rutiner och processer för journalföring vid psykologisk utredning och stödsamtal.

Ett grundligt arbete gjordes också för att anpassa alla psykologers rutiner för hälso- och sjukvård utifrån den nya GDPR dataskyddsförordning.

En nyanställd psykolog samt en PTP-psykolog som kom tillbaka från föräldraledighet under 2018 genomgick en utbildning i journalsystemet samt de nya GDPR-rutiner som gäller med syfte att skapa bra förutsättningar för att journalföring och dokumentation sker på ett säkert och enhetligt sätt.

Övergripande mål och strategier för kommande år

Följande handlingsplan för 2019 avseende insatser har tagits fram med syfte att bidra till en ökad patientsäkerhet:

- Fortlöpande utvecklings- och förbättringsarbete av datajournalsystemet ProReNata i samråd med verksamhetschef och ProReNata objektsspecialist,
- Ökat samarbete med specialpedagoger samt övriga yrkesprofessioner inom enheten för central elevhälsa för att öka det tvärprofessionella elevhälsoarbetet i Täbys kommunala skolor,
- Utökad samverkan med andra vårdinstanser som arbetar med barn och ungdomar i Täby kommun, t ex. verksamheter som tar emot barn och unga som visar tidiga tecken på att må psykisk dåligt (första linjen).